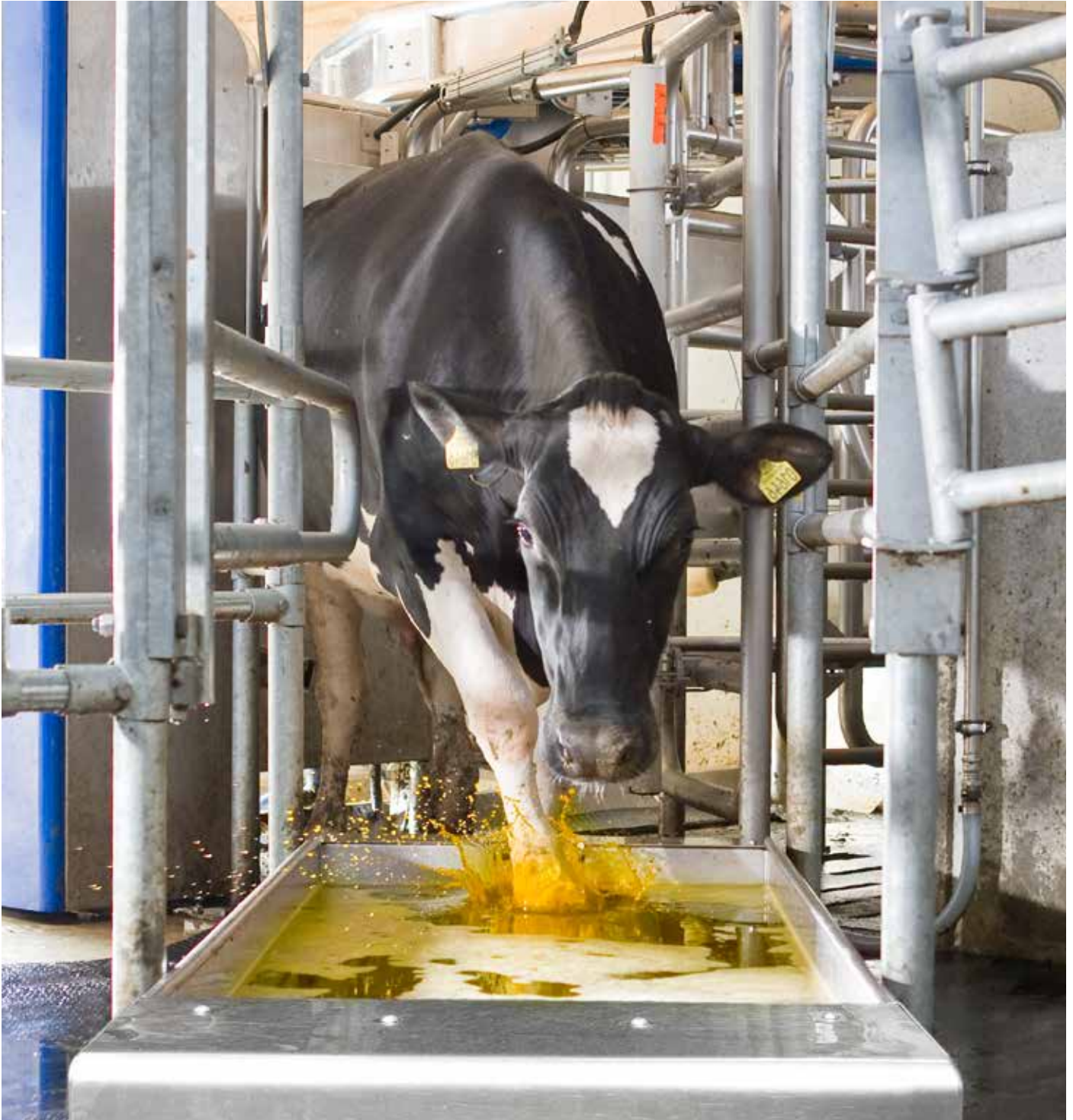

Fempunktsplan for kontroll av Digital Dermatitt

Forfattere: [Bergsten, Christer](#) Institutionen för biosystem och teknologi, Sveriges Lantbruksuniversitet, Sverige. [Blowey, Roger](#) Gloucester, Storbritannia. [Capion, Nynne](#) University of Copenhagen, Danmark. [Fiedler, Andrea](#) Hoof Health Practice, München, Tyskland. [Geldhof, Julie](#) DeLaval, Belgia. [Holzhauer, Menno](#) Dep. Ruminant medicine, GD Animal Health, Nederland. [Kloosterman, Piet](#) Dairy Training Centre, Nederland. [Relun, Anne](#) Dep. Animal Health, Nantes-Atlantic College of Veterinary Medicine, Food Science and Engineering (Oniris), Frankrike. Stor takk til [Tom Hemling](#), USA og DeLaval som har bidratt til produksjonen av denne planen.

Oversatt og tilpasset til norske forhold av Terje Fjeldaas, NMBU og Åse M Sogstad, TINE.

Fempunktsplanen for å kontrollere **digital dermatitt, DD**, er utviklet for å redusere forekomsten og spredningen av DD hos storfe. Gjennomføring og oppfølging av planen vil redusere antallet nye tilfeller over tid. Ettersom DD er en smittsom sykdom, med flere mulige smittekilder på gården, vil reduksjon av smittepresset trolig kreve langvarige og vedvarende tiltak. Sesongvariasjoner kan påvirke utbredelsen. Hyppig oppfølging med evaluering av resultater det første året anbefales.

1.

Smittevern mellom besetningene

A. Unngå kjøp av eller annen kontakt med dyr

1. En "lukket" besetning er å foretrekke – unngå innkjøp av dyr og unngå annen kontakt (eks. fellesbeiter, utstillinger og kvigehoteller).
2. Dersom dette ikke er mulig, ta kun inn dyr fra besetninger som med elektronisk buskaps- og individattest kan dokumentere regelmessig klauvskjæring uten DD-historikk.
3. Kontroller og hvis nødvendig, behandle alle storfe som tas inn i besetningen. Fotbad av alle kyr og kviger før de tas inn i besetningen anbefales.
4. Unngå samarbeid med sau, geit, lama og alpukka.

B. Unngå innføring av smitte via utstyr og besøkende.

1. Unngå å bruke utstyr fra andre besetninger.
2. Vaske og desinfisere utstyr som tas inn på gården.
3. Vaske og desinfisere klauvskjæringsutstyr som tas inn på gården.
4. Begrense antall besøkende på gården og begrense deres tilgang til områder med dyr.
5. Ha tilgjengelig hensiktsmessige klær og støvler for besøkende i riktige størrelser.
6. Rengjør klær, og rengjør og desinfisere støvler.
7. Krev at alle besøkende så langt det er mulig benytter smitteslusa.
8. Tilrettelegg for god smittebeskyttelse ved henting av dyr (utlastingsrampe, bunge osv.) slik at sjåføren ikke behøver å gå inn i fjøset.

2.

Redusere smittepress og risiko for smittespredning mellom dyr i de enkelte besetningene

A. Optimaliser oppstallingsmiljø og reinhold

1. Redusere eksponering for gjødsel
2. Opprettholde rene og tørre liggeunderlag og gangareal, særlig i områder med stor kutrafikk (f eks ved robot, fôrstasjoner, utgang til beite...)
3. Benytt utgjødslingssystem (skraper, roboter, utstyr) som ikke skader kyrne
4. Minimere perioder der kyrne står og venter (f eks før mjølking og fôring).
5. Utforming og utbedring av underlag i gangareal: ingen groper, skader eller ujevnheter, ikke glatt
6. Unngå trengsel og stor dyretetthet
7. Kontroller at ventilasjonen er velfungerende
8. Bedøm klauvenes reinhet regelmessig for å oppdage forbedringspunkter i fjøshygiene
9. Gjennomfør regelmessig klauvskjæring for å forebygge sykdom, og send informasjon fra klauvskjæringen til Kukontrollen eller Storfekjøttkontrollen for å holde oversikt over klauvhelsesituasjonen til enhver tid

B. Unngå smitte mellom kyr

1. Isolere kyr med smittsom sykdom fra resten av besetningen
2. Unngå å flytte utstyr, gjødsel eller dyr mellom dyregrupper
3. Rengjør og desinfiser klauvskjæringsutstyr etter at det har vært i kontakt med dyr med smittsom klauvsykdom
4. Rengjør eller bytt hansker etter å ha håndtert dyr med smittsom klauvsykdom
5. Hold klauvskjærerterminalen rein

3.

Tidlig identifisering, registrering og behandling av halte dyr og rutinemessig klauvskjæring

A. Gjennomfør ukentlige observasjoner for å avdekke halthet, synlige DD sår og andre klauvproblemer

B. Behandle alle DD funn umiddelbart. Be veterinær sette opp en behandlings- og kontrollplan i samarbeid med klauvskjærer.

1. Rengjør klauvene før behandling og klauvskjæring
2. Benytt kun godkjente produkter med dokumentert effekt og følg anbefalt behandlingsanvisning
3. Bandasjering med salisylsyre anbefales. Bandasjen må ikke skade kua, og tas av ihht. behandlingsplanen.

C. Registrere halte kyr, kyr med klauvsykdom og behandling.

D. Overvåkning og oppfølging av effekten av behandlingen er nødvendig.

E. Utfør regelmessig klauvskjæring med registrering av klauvsykdom

1. Lag en plan for rutinemessig klauvskjæring sammen med klauvskjærer
2. Benytt kompetent og oppdatert klauvskjærer (helst sertifisert klauvskjærer).
3. Benytt Nordisk Klauvatlas eller ICAR Klauvatlas for å diagnostisere klauvsykdom korrekt
4. Ha god oversikt over dyregrupper med høy forekomst av eller risiko for DD

F. Kronisk infiserte dyr som ikke blir bra etter behandling bør slaktes.

4.

Hold klauvene reine og benytt desinfiserende fotbad for å forebygge videre spredning av DD i besetningen

- A. Vurder lokalbehandling med spray med veldokumentert desinfeksjonsmiddel av hele besetningen der fotbad er vanskelig å gjennomføre (f eks til ungdyr, sinkyr, i båsfjøs)
- B. Vær nøye med fotbadets utforming
  1. Fotbadkaret bør være langt nok til at kua plasserer bakkklauvene minst to ganger i badet ved hver gjennomgang (helst ca 3 m langt)
  2. Fotbadet bør ha en plassering som forstyrrer kutrafikken minst mulig
  3. Fotbadet bør være tilstrekkelig dypt til å dekke biklauvene (15 cm)
  4. Det skal være konstruert slik at dyra ikke kan gå med den ene foten utenfor badet
  5. Fotbadet må være lett å fylle, tømme og holde rent
  6. Vurder fotbad med automatisk utskifting av desinfeksjonsløsningen
- C. Vurder rengjøring av klauvene før desinfisering, men unngå rengjøringsbad uten umiddelbar desinfeksjon etterpå
- D. Påse at det er et rent areal ved utgangen av fotbadet
- E. Benytt kun desinfeksjonsmidler med dokumentert effekt, og følg bruksanvisningen.
- F. Benytt miljø-, bruker- og dyrevennlige produkter
- G. Benytt kun rene fotbad til desinfeksjon
- H. Mål og beregn fotbadets volum mest mulig korrekt for å kunne lage et desinfiserende fotbad med korrekt konsentrasjon
- I. Fornye fotbadet ihht. bruksanvisningen
- J. Tilpass utskiftingshyppigheten av fotbadet for å unngå at mye gjødsel samles på bunnen av karet (fornye ihht. bruksanvisning eller etter maksimum 200 gjennomganger)
- K. Kontroller og etterfyll mengde desinfeksjonsløsning i fotbadkaret slik at badet dekker klauvene også på den siste kua som går gjennom
  1. Justere hyppighet av fotbad ut fra smittepresset i besetningen

5.

Sett lang- og kortsiktige mål for klauvhelsa og følg opp

- A. Følg med på DD situasjonen i besetningen (forekomst og andel nye tilfeller)
- B. Sett mål for besetningen ved hjelp av nøkkelindikatorer

Eksempel:

Antall kyr/kviger med typiske DD sår (M2) per 10 dyr.

Antall kyr/kviger uten typiske DD sår per 10 dyr.

Skill mellom kyr/kviger med DD sår som ikke har helet og kyr med nye sår.

Antall kyr/kviger som behandles for DD per 10 dyr.

- C. Definere konkrete tiltak og endringer av tiltak
- D. Husk oppfølging og justering av mål og tiltak
- E. Undervis fjøspersonellet i påvisning av DD og andre smittsomme klauvsjukdommer og involver dem i målsetningene
- F. Sammenlikne besetningens nøkkelindikator mht DD med andre besetninger

